

KASTEEL d'URSEL

MAGAZINE

Driemaandelijkse uitgave van de Vereniging Antwerpen/Kasteel d'Ursel, Hingene | 17de jaargang # 65 | mei-juni-juli 2021

FAMILIEPORTRETTE

Antoinette de Mun, zesde hertogin, omringd door haar kleinkinderen (v.l.n.r.) May, Henri, Elie, Nicole, Hedwige, Simone en Gérard d'Ursel (ca. 1920)

Beste Vriend,

Het wordt een constante in dit welkomstwoord: de normale werking van het kasteel blijft in de koelkast zitten, maar het park gaat er met grote sprongen op vooruit. Na de aanplant van het Keiligbosquet volgden de aanleg van een bloemenweide en de plaatsing van tien nieuwe herinneringsbanken. Vijf daarvan werden intussen al geadopteerd en zullen in de loop van de zomer worden ingehuldigd. Als jij ook een speciale band hebt met het kasteel of het park, dan kan je zelf nog een bank adopteren als blijvende herinnering aan een geboorte, een verjaardag, een jubileum of een geliefde die overleden is.

Nu de herinrichting van de parking voltooid is, zoeken we een aannemer voor de heraanleg van de dienstingang in de Edmond Vleminckxstraat en de personeels-parking naast het Laathof. Zo zullen de putten en de wateroverlast tot het verleden

behoren, want ook bij deze werken gaan we het hemelwater maximaal afleiden naar de waterpartijen. Ook de regenpijpen van het Laathof worden zoveel mogelijk naar de kasteelvijver geleid.

Ondanks onze focus op regenwater hopen we natuurlijk dat het een mooie, zonnige zomer wordt. Een zomer waarin iedereen kan komen wandelen en picknicken in het park, maar tegelijk ook genieten van ons zomerprogramma. Landschaps-kunstenaar Will Beckers creëert speciaal voor ons het kunstwerk *Les Gouttes d'Ursel* langs de platanendreef en jonge avonturiers kunnen op pad met ontdekkings-reiziger von Humboldt. In de agenda lees je het volledige aanbod.

Namens de deputatie,
JAN DE HAES
 bevoegd voor toerisme, recreatie- en groendomeinen

COLOFON Kasteel d'Ursel
 Wolfgang d'Urselstraat 9
 2880 Hingene
 www.kasteeldursel.be
 T 03 820 60 10
 info@kasteeldursel.be
 IBAN BE54091018504797
 BIC GKCCBEBB

Het magazine van het Kasteel d'Ursel is een uitgave van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen:
 Cathy Berx, gouverneur-voorzitter,
 Luk Lemmens,
 Kathleen Helsen,
 Jan De Haes &
 Ludwig Caluwé, leden
 en Danny Toelen, provinciegriffier

Jaargang 17, nummer 65,
 mei-juni-juli 2021

Redactie: Koen De Vlieger-De Wilde en Veerle Moens,
 met medewerking van Joke Bungeneers,
 Marcel De Cock en Baudouin d'Ursel

Vormgeving: Frederik Hulstaert

Druk: Antilope De Bie Printing, Duffel

Oplage: 5.100 exemplaren

Dit magazine werd gedrukt op milieuvriendelijk papier met FSC[®]-certificaat en verpakt in milieuvriendelijke folie.

ISSN 1781-4464

KASTEEL d'URSEL MAGAZINE

Blijf op de hoogte

Neem een gratis abonnement op dit Magazine via info@kasteeldursel.be of schrijf je in voor onze digitale nieuwsbrief via www.kasteeldursel.be. Zo krijg je automatisch de digitale versie van dit Magazine. Op onze website vind je ook alle Magazines die sinds 2005 zijn verschenen.

Kasteelheer voor één dag

Huur het kasteel en nodig je gasten uit in een schitterend kader. Tarieven en voorwaarden vind je op www.kasteeldursel.be.

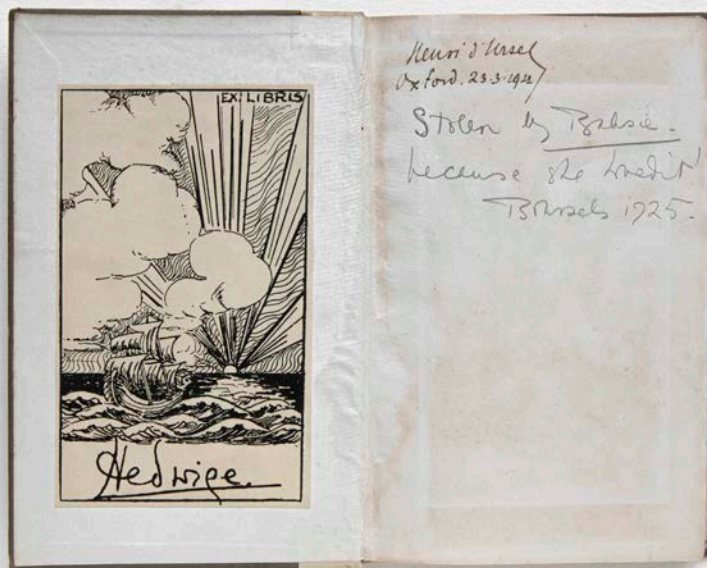
Steun het kasteel

Dankzij onze projectrekening bij de Koning Boudewijnstichting is een gift aan het kasteel fiscaal aftrekbaar (vanaf 40 euro). Wil je helpen bij de verdere verfraaiing, de inrichting en het onderhoud van het kasteel en het park? Stort dan jouw gift op rekening BE10 0000 0000 0404 (BIC: BPOTBEB1) van de Koning Boudewijnstichting met als gestructureerde mededeling 128/3297/00095. Alvast hartelijk dank!

Ex libris

Onlangs kochten we via de veilingssite eBay *Deirdre of the Sorrows*, een korte Engelstalige theatertekst uit 1910 van de Ierse auteur John Millington Synge. Volgens de omschrijving was het boekje voorzien van het ex libris van Henri d'Ursel, maar dat bleek niet helemaal juist te zijn. Henri d'Ursel signeerde het boekje inderdaad op 23 maart 1922 in Oxford, maar drie jaar later werd het 'gestolen door Babsie omdat ze er zo van hield'. Dat schreef zijn zus Hedwige er eigenhandig onder.

Vanaf dan was het boekje dus van haar. Om dat te benadrukken, kleefde ze op de tegenoverliggende pagina een universeel ex libris: een afbeelding met de vermelding van het woord 'ex libris' en een leeg vakje waarin ze haar naam kon schrijven. 'Ik heb dit ex libris inderdaad ook terugvonden in twee schriftjes die mijn moeder gebruikte tussen 1924 en 1929, het jaar waarin ze trouwde met mijn vader', zegt haar zoon Pascal de Maupeou. 'Het verbaast me niet dat ze heeft gekozen voor een schip dat over de wilde baren naar de stralende zon zeilt. Ze nam dikwijls de pakketboot van Oostende naar Engeland. Tijdens een deel van de oorlog zat ze op internaat in Haywards Heath en tijdens de jaren 1920 keerde ze er regelmatig terug. Onze familie was erg anglofiel.' Geen wonder dat Hedwige in 1925 niet kon weerstaan aan het Engelse boekje dat haar broer in Oxford had gekocht ...

Deirdre of the Sorrows, met het ex libris van ... Hedwige, markiezin de Maupeou

Roetschorsschimmel

Vorig jaar werd de nieuw geplante eiken-dreef geplaagd door de eikenspintkever. Het zag er slecht uit, maar uiteindelijk overleefde drie vierde van de bomen. De gesneuvelde exemplaren zijn eind vorig jaar vervangen, zodat de dreef terug volledig is. Maar begin dit jaar maakten we kennis met een nieuwe plaag. Tijdens onderhoudswerken ontdekte onze boomverzorger dat de meeste esdoorns in het park zijn aangetast door de roetschorsschimmel. Daardoor sterven ze af en vallen er grote takken naar beneden.

Om veiligheidsredenen en om verspreiding naar andere boomsoorten te beperken, hebben we de ziekste bomen geroid. Het hout zal ter plaatse vergaan en voedsel bieden aan insecten en paddenstoelen. Omdat de schimmelsporen ook bij mensen luchtwegklachten kunnen veroorzaken, staat er een omheining rond het hout. De minder zieke bomen worden geïnventariseerd, zodat we hun toestand doorheen de jaren kunnen opvolgen. Hopelijk halen ze het, net zoals de eiken.

Parking heringericht

In februari en maart voltooidde de firma Lareco uit Bornem de herinrichting van de parking. De heraanleg past in het toeristisch hefboomproject 'Van Steen tot Steen langs de Schelde', waarin je meer kon lezen in het vorige Magazine. Dankzij een betere infiltratie en afvoer naar de walgracht zal ze vanaf nu bij regenweer niet meer onder water staan. Door een efficiëntere indeling en een beperkte uitbreiding van de parking werd de capaciteit verhoogd van 40 naar 60 parkeerplaatsen, waarvan drie voor mindervalide bestuurders. Het geheel kreeg ook een groener karakter door zoveel mogelijk gebruik te maken van verhard gras.

Binnenkort wordt er nog (vleermuisvriendelijke) verlichting geplaatst en tijdens de volgende winter volgen de plantwerken. Langs de randen van de parking zal een struikengordel de auto's visueel afschermen van de rest van het park en ten westen van de parking zullen 13 nieuwe solitaire bomen komen. En onder de grond zit er alvast een wissel op de toekomst: een grote betonnen buis tussen de openbare weg en de walgracht. Zo kan de gemeente op termijn het hemelwater van enkele gebouwen in het dorpscentrum afleiden naar de walgracht.

Melancholie onder de platanen

Aangezien de coronamaatregelen roet in onze programmatie bleven gooien, stonden we voor een uitdaging. Hoe zouden we deze zomer de vele wandelaars in het park toch nog iets extra's kunnen bieden? Achter de schermen begonnen we aan een speurtocht naar de beste Belgische landschapskunstenaren. Die bracht ons bij Will Beckers, de meest toonaangevende in binnen- én buitenland.

Een eerste mail vertrok tijdens de kerstvakantie. Diezelfde dag nog kwam er een antwoord uit Lommel: 'Ja ik wil je graag ontmoeten. We spreken af op een winterse dag in januari, op afstand met mondkapje. Die afstand voel ik al snel ook in mijn gedachten. Ik voel ontgoocheling. 'Dit wordt niks', denk ik. Will blijkt vooral grote permanente werken te maken, waarmee hij minstens een jaar vooraf aan de slag moet en waar uitvoerig stabiliteitsonderzoek met een studie bureau aan voorafgaat. 'Zo'n groot werk weegt gemiddeld een paar duizend kilo', vertelt Will. 'Dat moet je in veilige omstandigheden kunnen installeren.' De reis van Lommel naar Hingene was lang, dus we besluiten nog een korte wandeling te maken in het park. Stiekem hoop ik natuurlijk dat Will voor ons een uitzondering kan maken en dat onze prachtige plek hem alsnog kan inspireren voor een

kleiner werk, dat tijdelijk in Hingene zal blijven.

Bij elke stap die we zetten, is hij spraakzamer. Ik hoor Will luidop denken. De stilte die er aan de vergadertafel nog viel, ruimt plaats voor een zee van ideeën. 'Het rietveld kan een stalen constructie herbergen. Voor het kasteel kunnen we leesnesten plaatsen of is het misschien een idee om stoelen in de bomen te hangen?' En dan stopt hij bij de platanendreef. 'Dit wordt het', roept hij. 'Ik maak neststructuren die als druppels boven het water komen te hangen.' Nog geen week later ontvang ik de ontwerpschetsen in mijn mailbox.

Een tweede werkbezoek en een resem administratieve afspraken later, ontmoet ik Will in zijn atelier in Lommel. 'Ik had er zoveel zin in dat ik alvast iets heb gemaakt', lacht hij. De eerste basisvorm is klaar. We

praten over hoe het begon. ‘Met constructies voor beurzen’, vertelt hij. ‘Maar dat wrong, ik wilde buiten werken, in de natuur zijn en er iets aan toevoegen. Dat gebeurde voor het eerst in Nederland met een werk voor een kunstroute. Rond mijn dertigste haalde een ingrijpende gebeurtenis mijn leven compleet overhoop. Na het verwerkingsproces koos ik voor een bestaan als freelancekunstenaar. Bij elke stap die ik nu zet, vraag ik me af wat echt waardevol is. Wat geen toekomst heeft, laat ik los en wil ik mijn tijd niet gunnen.’

‘Intussen maak ik uitsluitend nog permanente werken. Ik was de eerste jaren vooral in het buitenland aan de slag: in Spanje, Frankrijk, Italië en Israël. Voor de botanische tuin in Jeruzalem maakte ik *Our Roots*, een gigantisch werk. Het doet dienst als lesruimte voor een grote groep mensen. Af en toe ga ik er naartoe voor onderhoud. Voor de basisconstructie gebruikte ik jonge bomen die nu volop vorm krijgen. Die natuurlijke groei van het organische materiaal is essentieel voor mijn werk. Het is de natuur die bepaalt hoe mijn werk er na verloop van tijd zal uitzien. Ik ben een groot liefhebber van de Japanse wabi-sabi-filosofie en de gedachte dat schoonheid in imperfectie schuilt. Die imperfectie wil ik ook tonen in mijn werk.

‘In Kemzeke bij de Verbeke Foundation maakte ik *Re-cover* een ambitieus omgevingsproject met acht wilgen die gerooid zouden worden voor de aanleg van een dijk. Ik heb ze opnieuw gepland en er mijn werk rond geconstrueerd. Intussen kregen ze het hard te verduren. Mensen klommen tijdens een feest weleens in die bomen en na enkele zware stormen zijn er een paar afgestorven. Andere bomen herpakten zich en zijn anders gaan groeien. En het is net dat groeiproces dat een meerwaarde biedt aan mijn werk. Niets is blijvend en die vergankelijkheid omarm ik.’

‘Het vinden van de juiste locatie is heel belangrijk. Meestal is het eerste bezoek en de zoektocht naar een invalshoek het leukste aan het hele creatieproces. Op

dat moment ervaar ik echt het gevoel iets te scheppen. Ik wil iets maken dat nooit eerder op die plek te zien was en er iets unieks aan toevoegen. En net die gedachte haalde me ook bij jullie uiteindelijk over de streep. Ik vind die platanendreef zó mooi. Qua sfeer doet deze plek me heel erg aan Frankrijk denken, vandaar dat ik ook een Franse naam aan het werk gaf: *Les gouttes d’Ursel*. De neststructuren zijn als druppels of tranen die uit de bomen vallen en een ritmische beweging maken op het water. De weerspiegeling van de bomen in het water roept een zekere melancholie bij me op.’

Ik koos voor drie verschillende basisvormen die je ook kan terugvinden in de natuur. De nesten hebben alle drie zachte ronde vormen, die geborgenheid uitstralen omdat er ook leven binnenin mogelijk is. Wellicht gaan ze in de loop van de maanden onderdak verlenen aan vogels, wespen of wie weet een kolonie bijen. Ook de kleur van de werken zal mettertijd veranderen. Ik koos voor een speciale wilgensoort, die dieprood kleurt wanneer ze indroogt. De takken vervlecht ik rond cortenstaal. Dat staal krijgt door inwerking van vocht een roestige kleur, waardoor de werken na verloop van tijd een warme uitstraling krijgen. Dat zal mooi contrasteren met het groene bladerdek van de bomen. Mocht het deze zomer toch droog blijven, dan hebben we wel een probleem’, lacht Will. ‘Maar hoe dan ook zullen bezoekers het werk anders beleven als ze het met enige tussentijd opnieuw komen bekijken. We geven de werken ook hier, zij het voor een bepaalde tijd, terug aan de natuur zodat die er ongeremd op kan inwerken.’

‘Wilgentakken behoren tot mijn favoriete materiaal. Jammer genoeg is het een bomensoort die meer en meer om financiële redenen uit het Vlaamse landschap verdwijnt. Ooit had elke boer een afsluiting in wilgenhout en waren er overal mandenvlechterijen. Nu telt elke vierkante meter en moet die ook opbrengen. De link met Klein-Brabant, waar de wilgenteelt ooit welig tierde, is voor mij natuurlijk ook bijzonder. Ik vind de band

met het lokale erfgoed een enorme meerwaarde. Daarom ga ik op elke werkplek zoveel mogelijk aan de slag met streek-eigen materiaal. In Italië werk ik vooral met hazelaars, in Israël met eucalyptus.’

Of corona ook een impact had op zijn werk, vraag ik nog voor we afscheid nemen. ‘Ja natuurlijk’, antwoordt hij. ‘Mijn atelier staat nog vol met werken die nu al op locatie zouden moeten zijn in Frankrijk, Italië en Nederland. Veel werken wachten ook ter plaatse op onderhoud. Gelukkig dienen er zich ook nieuwe opportuniteiten aan, zoals de opdracht voor het kasteel.’

‘Door corona kregen mensen terug meer verbinding met de natuur. En die kans moeten we als kunstenaar ook grijpen om kunst en cultuur ook tot daar te brengen. En liefst op een laagdrempelige manier. Kunst zou voor iedereen toegankelijk moeten zijn. Ze biedt troost en doet ons anders denken. Kunst doet ons anders in het leven staan en doet het mee begrijpen. Ze kan zoveel betekenen in een mensenleven en zoveel veranderen. Ik ben het beste voorbeeld.’

De wilgen wachten niet langer. Ik stop de dictafoon. Will ruilt zijn mondmasker voor een veiligheidsbril en gaat verder aan de slag. Ik rijd huiswaarts, van de Lommelse Sahara naar het groene Hingene. Onderweg vallen druppels. ■

VEERLE MOENS
Kasteel d’Ursel

LES GOUTTES D’URSEL

Het werk *Les gouttes d’Ursel* van Will Beckers is te zien in het park van 24 mei tot eind oktober.

Het park is alle dagen open van zonsopgang tot zonsondergang en is gratis toegankelijk.

HET BOS ALS KOSMOS

© Joris Couppens

In juli brengen we in samenwerking met CC Ter Dilft een muzikale vertelling, naar het kinderboek De H van Humboldt. Schrijfster Barbara Rottiers en muzikant Benjamin Boutreur sloegen daarnaast ook de handen in elkaar voor een fantasievolle tocht vol grootse verhalen en piepkleine ontdekkingen in het kasteelpark. In een vorig magazine las je al een interview met Barbara over haar liefde voor Humboldt, nu geven we het woord aan muzikant en wildplukker Benjamin Boutreur.

Benjamin Boutreur speelt saxofoon, klarinet en keyboards. Hij stond op alle grote podia in België en toerde de wereld rond met Moondog Jr., Zita Swoon en Flat Earth Society, waarbij hij al tweeëntwintig jaar vast groepslid is. Hij speelde als gastmuzikant bij Morphine, dEUS, Arno, Gorki en De Kift. Benjamin: 'Ik ben eigenlijk vanzelf in de muziek gerold. Ik ben autodidact en tijdens mijn eerste jaar psychologie in Leuven werd ik van de universiteit geplukt door Stef Kamil Carlens. Eén van mijn eerste optredens met Moondog Jr. was meteen op Torhout Werchter. Maar mijn hart lag bij het theater. Ik maakte jarenlang voorstellingen in Het Paleis met o.a. De Kakkewieten van Dimitri Leue en Lucas Vandervost en werd één van de vaste theatercomponisten. Naast mijn liefde voor muziek, theater en mijn lief (actrice Janne De Smet) heb ik nog een vierde passie in mijn leven: het wildplukken.'

'Door corona vielen al mijn muziek- en theaterprojecten weg', vertelt Benjamin. 'Normaal gezien had ik een voorstellingen-

reeks met Koen De Graeve voor Lazarus/ Het Arsenaal. Met Flat Earth Society hebben we tijdens deze periode wel wat cd's opgenomen, maar als podiumartiest mis ik natuurlijk het samenspel met anderen, en het publiek. Ik schreef wel wat muziek, maar zo in je eentje in je woonkamer saxofoon spelen is ook maar niks. Gelukkig bood de natuur me soelaas. Ik denk dat ik intussen zowat elk plantje in een straal van twee kilometer rond mijn huis heb ontdekt. Ik heb er zelfs een stijvenek en een abonnement bij de kinesist aan overgehouden. Zodra ik buitenkom, richt ik mijn blik naar beneden, op zoek naar plantjes. Van kindsbeen af had ik al de drang om alles uit de natuur te willen opeten', lacht Benjamin, 'zelfs de landschappen die voorbijkwamen tijdens de autorit naar het zuiden van Frankrijk toen ik zeven was. Ik voelde natuurlijk al snel dat dat niet kon, maar die fascinatie voor de natuur en eetbare planten is gebleven. Het lijkt wel of het ritme van de natuur met de telkens weer terugkerende seizoenen en eigen plantengroei ook een structuur geven aan mijn leven.'

‘Intussen volgde ik ook een aantal opleidingen, omdat ik besepte dat het natuurlijk niet zonder gevaar is om zomaar alles wat je kan plukken ook in je mond te stoppen. Een degelijke kennis van de inhoudsstoffen van planten is onontbeerlijk bij wildpluk. Ik vind het ongelooflijk boeiend om te zien hoe die stoffen ook werkzaam zijn en, tenzij als supplement, amper nog te vinden zijn in het voedsel dat we in de winkel kopen. De bitterstoffen uit de cichorei bijvoorbeeld, kan je tegenwoordig in geen enkel voedingsmiddel meer vinden. Ze zorgen voor een bijzondere smaaksensatie en ze kunnen een belangrijke meerwaarde zijn voor onze gezondheid. Wildpluk is voor mij een andere manier om een relatie met de natuur aan te gaan. De natuur proeven en de complexiteit van haar smaken zijn ontzettend waardevol. Het is zo boeiend om te ontdekken welke stoffen een plant heeft en welke functies die hebben: zichzelf in stand houden, zich voorplanten, ziektes overwinnen, insecten weghouden of ze juist aantrekken.’

‘Voorlopig houd ik mijn kennis enkel voor mezelf en enkele vrienden. Maar binnenkort beëindig ik mijn opleidingen en zal ik ook wildplukwandelingen organiseren voor een ruimer publiek. Mijn verhaal zal dan meer wetenschappelijk onderbouwd zijn.’

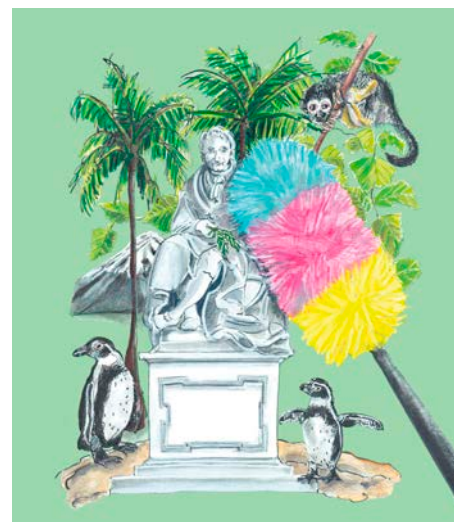
Benjamin leerde Barbara kennen via een gemeenschappelijke vriendin: Lot Vandekybus, die meewerkt als muzikante aan de voorstelling. ‘Ik ken Lot via de muziek. We speelden samen bij de Kift en de Minister-Presidentiële Havenharmonie waarmee we enkel op en om het water speelden, zoals bijvoorbeeld bij de inhuldiging van schepen. Toen ik via Lot Barbara leerde kennen en over haar Humboldtproject hoorde, was ik meteen geïnteresseerd. Barbara haalde deze ongelooflijk fascinerende ontdekkingsreiziger al van onder het stof in haar boek. Nu brengen we hem ook op het podium met een muzikale vertelling. Het is voor het eerst dat ik een voorstelling maak zonder de vleugels van een theaterhuis. Dat voelt wel een beetje dubbel. Enerzijds

is er de onzekerheid; anderzijds heb je natuurlijk veel vrijheid en kan je zelf alles in handen nemen. Gelukkig krijgen we productionele steun van Cultuurcentrum Ter Dilft en kregen we tijdens het maakproces een verblijf aangeboden in de vakantiewoning het Atelier van Antonine. Zo’n werkplek in het midden van de natuur werkt wel inspirerend. Intussen is de vertelling al op verschillende plekken geprogrammeerd en zullen we als een van de eersten terug kunnen spelen omdat het een voorstelling in openlucht is. In Hingene gaan we nog een stapje verder en werken we op vraag van het kasteel ook aan een ontdekkingsstocht in het park. In deze projecten kon ik zowel mijn liefde voor de muziek als voor de natuur combineren.’

‘Alexander von Humboldt werd geboren in 1769, hetzelfde jaar als dat van Napoleon, en was bijna even beroemd. Zijn liefde voor de natuur werkte zo aanstekelijk en zijn inzichten over het klimaat waren zo baanbrekend dat zelfs Darwin over hem zei: ‘Ik sta op de schouders van Humboldt.’ Na een ontdekkingsreis door Zuid-Amerika schreef de toenmalige wereldster zijn meesterwerk *Kosmos*. Daarin legde hij als eerste moderne natuurwetenschapper vast hoe alles in de natuur met elkaar verbonden is. Hoe het grote te zien is in het kleine, en het kleine in het grote. Hij wees op de schoonheid van dat web van leven maar ook op de fragiliteit ervan. Het boek werd een gigantische bestseller en de ideeën erin roepen vandaag, meer dan ooit, om aandacht. Met onze tocht nemen we jong en oud mee langs het waanzinnige leven en het drukke hoofd van Humboldt. Bezoekers ondernemen de tocht op eigen houtje en onderweg zijn er verschillende stopplaatsen met kleine opdrachtjes, denkoefeningen of uitnodigingen om even stil te staan bij de natuur die hen omringt. We willen bezoekers iets bijbrengen over zijn kijk op de wereld: zijn wetenschappelijke kennis maar ook zijn poëtische verwondering over de natuur en het bos als kosmos.’

‘De manier waarop Humboldt die samenhang beschreef is opmerkelijk. Telkens als ik zelf op pad ben door de natuur en weer nieuwe planten leer kennen, voel ik diezelfde verwondering. Ik voel me heel erg aangetrokken tot de composietenfamilie met soorten als de paardenbloem, de gewone melkdistel, de kliswortel en de cichorei. Ik hou ervan omwille van hun bitterstoffen, maar ook omwille van hun kleur en vorm en de manier waarop ze met hun vele lintbloempjes het licht weten te vangen. Van alle planten verwijzen zij het het meest naar de zon, naar de sterren, naar het heelal. Ik vind het ongelooflijk prachtig om die grote samenhang in iets kleins als een bloem te kunnen zien. En het is precies die verwondering die we willen delen met de jonge parkbezoekers.’ ■

VEERLE MOENS
Kasteel d’Ursel

DE H VAN HUMBOLDT

- ★ Boek uitgegeven bij Pelckmans
ISBN 978-94-6383-227-4
- ★ Muzikale vertelling in het park
Zaterdag 3 juli om 15 uur
5 euro (voor iedereen vanaf 9 jaar)
Info en tickets:
CC Ter Dilft | 03 890 69 30 | www.terdilft.be
- ★ Ontdekkingsstocht door het park
Vanaf 3 juli tot en met 26 september,
van zonsopgang tot zonsondergang
gratis (voor iedereen vanaf 9 jaar)

De prinses & de pad

Voor de geschiedenis van het kasteel en zijn bewoners is het familiearchief de bron bij uitstek. We haalden echter ook heel wat informatie uit het gebouw zelf. Zo konden we door archeologisch en bouwhistorisch onderzoek reconstrueren hoe het kasteel doorheen de eeuwen is geëvolueerd van een 16de-eeuws steynen huys over een 17de-eeuwse huysinghe van plaisantie tot een 18de-eeuwse zomerresidentie. Maar ook op andere vlakken kan de kruisbestuiving tussen historisch en archeozoologisch onderzoek leiden tot verrassende inzichten.

Archeozoölogen onderzoeken de relatie tussen mens en dier. Ze zijn in staat om heel wat informatie te halen uit dierlijke resten die worden aangetroffen tijdens archeologisch veldwerk. In en rond het kasteel verzamelden we meer dan 2.250 botfragmenten. Archeozoöloge Kim Aluwé onderwierp ze recent aan een gedetailleerd onderzoek.

Een deel van de dierlijke resten werd gevonden onder de vloer van de westvleugel, de linkerkant van het kasteel als je naar de voorgevel kijkt. Om dat te begrijpen, moeten we teruggaan naar het begin van de 18de eeuw. Toen gaf de gerenommeerde Franse architect Jean Beausire (1651–1743) het kasteel een grondige facelift in opdracht van Conrard-Albert, de eerste hertog, die zijn kersverse echtgenote Eleonora, prinses de Salm, in stijl wou kunnen ontvangen in Hingene. Vandaag ligt het vloerniveau van de hal – de originele open binnenplaats – beduidend lager dan de omringende vleugels. Tijdens het vooronderzoek kwam aan het licht dat ook het vloerniveau van de oorspronke-

lijke westvleugel met open galerij een stuk lager lag dan dat van de oostvleugel.

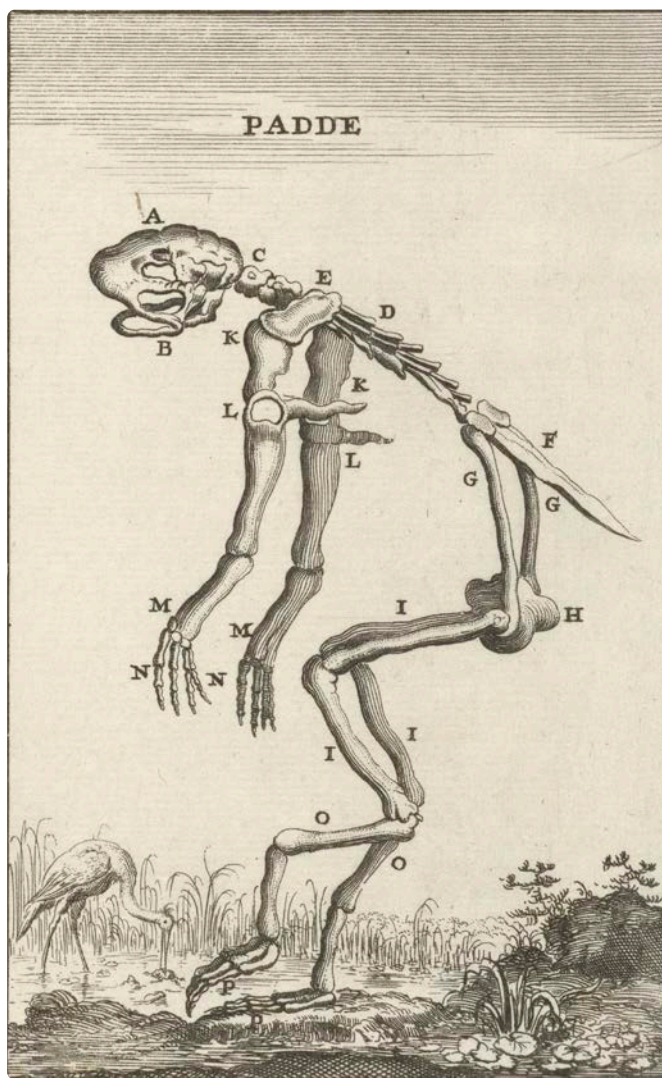
Onder de bestaande vloer troffen de archeologen een tot 80 cm dik ophogingspakket aan, boven de bewaarde tegelvloer van de 17de-eeuwse galerij. Die zandige laag bevatte ook botresten. Het archeozoologisch onderzoek bracht aan het licht dat die onder andere bestonden uit 10% microfauna (muizen en spitsmuizen) en ... 5% padden!

De (spits)muizen zijn relatief eenvoudig te verklaren: zij woonden gewoon onder de plankenvloer en stierven daar dus ook. Maar padden?

Het antwoord lag in de rekeningen en de bijhorende kwitanties. Daaruit bleek dat de afbraak van de oorspronkelijke linkervleugel al begonnen is in 1705 en verdergezet in 1707–1708. Een heel deel van de bouwmaterialen is gerecupereerd, de

stenen zijn daarbij ter plaatse gereinigd. Er is echter pas in 1713 zand aangevoerd om de boel op te hogen binnen de nieuwe vleugel. Dat zand werd onder andere gehaald uit een terrein dat eigendom was van Francis Landuyt, een rijke hereboer die ook nog een tijd schepen en penningmeester van Hingene is geweest. Hij bezat behoorlijk wat gronden, verspreid over de gemeente.

Dus: na de afbraakwerken tussen 1705 en 1708 bleef in de linkervleugel een redelijk dikke laag (baksteen)puin en mortelresten achter. Pas in 1713 werd die ophogingslaag aangevuld en geëgaliseerd met van elders aangevoerd zand. We mogen er dus van uitgaan dat de werf een paar jaar heeft opengelegd. Dat creëerde ideale omstandig-

Jan Luyken, het skelet van een pad in: Cornelis van Dyk. *Osteologia, of nauwkeurige geraamt beschryving van verscheide dieren, nevens hare historien* Amsterdam: Jan Claesz ten Hoorn, 1680 · © Rijksmuseum · Amsterdam

De vloer van de 17de-eeuwse galerij. In de puinlaag die deze vloer bedekte, werden de paddenresten aangetroffen.

heden voor padden die een schuilplaats zochten tussen het puin en later bedolven raakten onder het zand ...

De archeozoöloge kampte bij haar onderzoek met een aantal uitdagingen. In de eerste plaats was er de context: de puin-, ophogings- en opvullingslagen, die verband houden met de verbouwingen door de eeuwen heen, bestonden minstens voor een deel uit van elders aangevoerde grond. Maar deze ophogingspakketten hebben hier en daar enkele interessante lagen afgedekt, zoals delen van oudere grachten en enkele oude loopvlakken en vloeren. Botmateriaal daaruit is wél duidelijk in verband te brengen met de activiteiten in het kasteel.

Bij het ruimen van slib uit de kasteelvijver in de winter van 2000–2001 konden we meer dan 800 dierlijke botfragmenten verzamelen aan de voet van de kasteelmuren, vooral ter hoogte van de kelderkeuken. Ondanks deze specifieke vondstomstandigheden – er kan altijd materiaal van buitenaf mee in de vijver terechtgekomen zijn – bleken de zoogdierresten na onderzoek duidelijk voedselafval van het kasteel.

Meer dan de helft van alle botten vertoont hak-, snij- en zaagsporen die typisch zijn voor keukenafval. En hier duikt meteen het tweede probleem op: de fragmenten zijn vaak zo klein dat het niet altijd mogelijk was te determineren op soort. Dan werd het fragment toegewezen aan een grootteklasse. Naast de drie grote

tot middelgrote vleesleveranciers (rund, schaap/geit, varken) zijn ook botresten van kleine zoogdieren (haas/konijn) aanwezig. Opvallend is het grote aandeel aan vogelresten. Samen met de aanwezigheid van visresten en van schelpdieren zoals oesters, mosselen en kokkels vertoont het dierlijk botmateriaal van deze site een grote diversiteit.

Wat vertellen die resten nu over het consumptiepatroon van de kasteelbewoners? Is het dieet dat wat we verwachten op basis van de status van de familie? In de 17de–vroeg 18de eeuw werd vooral lamsvlees geconsumeerd, iets meer dan rundvlees. Lamsvlees blijft een belangrijke rol spelen, maar in de loop van de 18de eeuw neemt het aandeel van rundvlees toe. Varkensvlees was duidelijk van veel minder belang. Het is opvallend dat het bijna steeds gaat om resten van wat ‘sub-adulte’ dieren wordt genoemd, vrij jonge dieren dus. In de contexten uit de 18de–19de eeuw komen opvallend veel ribben voor. Ze vertonen dikwijls duidelijke haksporen, waardoor ze in even grote stukken verdeeld werden. Het lijkt er dus op dat er regelmatig ribbetjes op het menu stonden.

In Hingene maakte de jacht deel uit van de activiteiten van de familie en haar gasten. Dat is ook uit de botresten af te lezen. Resten van ‘haarwild’ (haas/konijn) komen vaker voor dan resten van varken. En het aandeel van wilde (water)vogels zoals fazant, gans, eend, patrijs en zelfs watersnip is in totaal groter dan dat van kip.

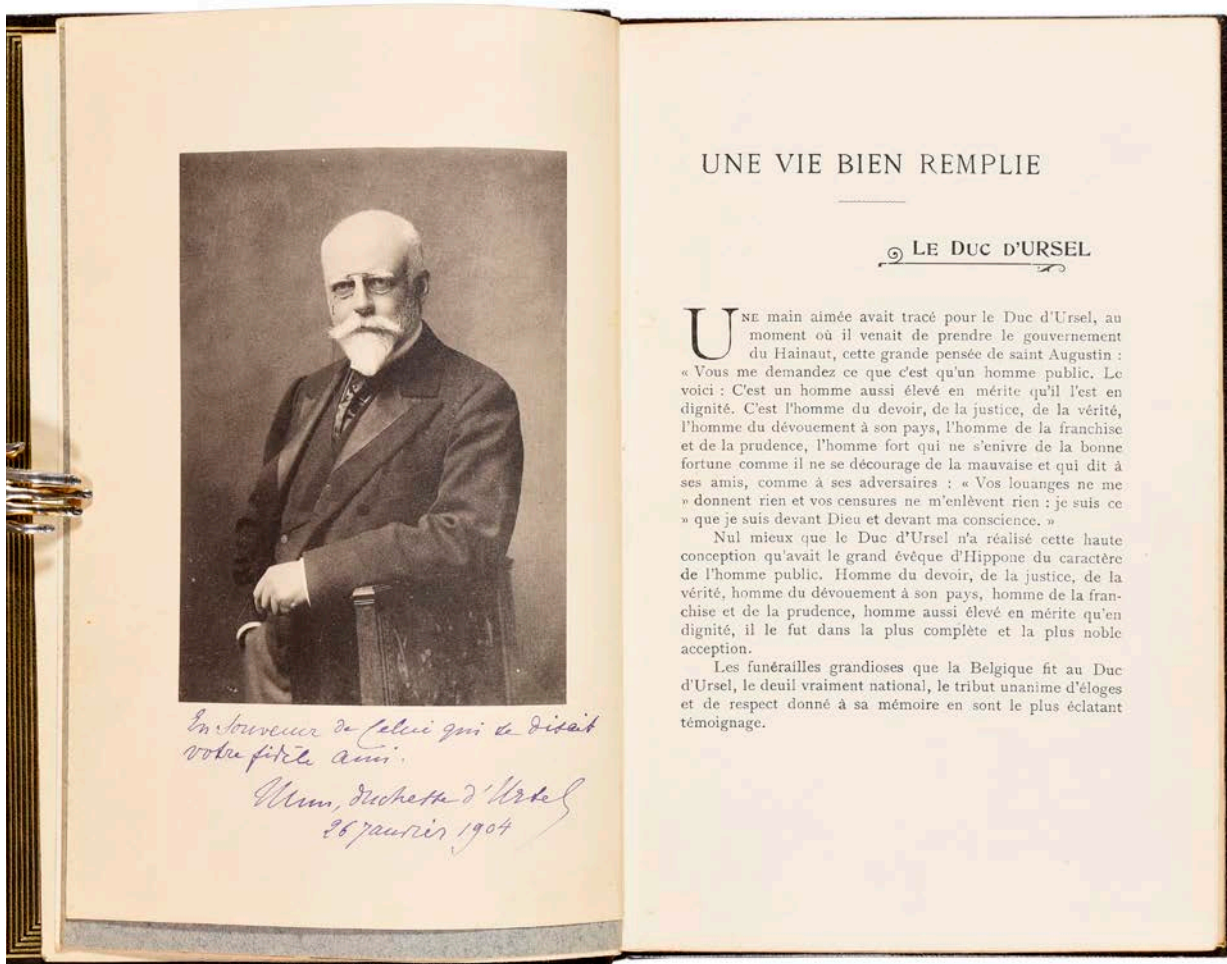

Ribben van grote (rund) en middelgrote zoogdieren (schaap, varken), netjes voor het klaarmaken in gelijke stukken gehakt. Afkomstig uit een 18de-eeuwse afvalaag.

De visresten waren – op één uitzondering na – te gefragmenteerd om op soort te kunnen determineren. Maar hier lichten de jaarrekeningen een tipje van de sluier op. Er stond alleszins snoek en mogelijk ook karper op het menu. We vinden doorheen de hele periode namelijk regelmatig kwitanties voor het leveren van jonge snoek om op de Wiel – een grote vijver die achterbleef na een dijkbreuk – uit te zetten. Uit de 17de eeuw dateren ook enkele kwitanties over het uitzetten van karper op de grachten en de vijver. Daarnaast betaalde de rentmeester een visser die zowel met lijnen en netten als met ‘sijn schuyt’ gaat vissen. Dat gebeurde dus vermoedelijk behalve op de grachten, de vijver en de Wiel ook op de Schelde.

De archeologische vondsten wijzen er op dat het voedsel dat op tafel kwam absoluut van goede kwaliteit was, maar niet moest dienen om exuberante welvaart te etaleren. Het lijkt er op dat de familie d’Ursel in Hingene niet de meest exotische of exquise gerechten liet serveren. Dat gold trouwens ook voor de inrichting van het kasteel. Die was al bij al relatief bescheiden, in tegenstelling tot de grote luxe van het hôtel d’Ursel, de Brusselse stadsresidentie van de familie. Bij de sloop van dat gebouw in 1960 was er van archeo(zoö)logie geen sprake, maar wie weet welke beestjes daarbij allemaal gevonden hadden kunnen worden? ■

JOKE BUNGENEERS
Dienst Erfgoed

DE BIOGRAFIEËN VAN JOSEPH D'URSEL

Bij een Brussels veilinghuis doken in maart twee biografieën op over Joseph d'Ursel (1848–1903), de zesde hertog. Een Vriend van het kasteel signaleerde deze bijzondere exemplaren, bood met succes in onze naam en zo konden we ze verwerven voor onze collectie.

Nadat Joseph d'Ursel op 15 november 1903 onverwacht was overleden op vijfenvijftigjarige leeftijd, kreeg hij als voorzitter van de Senaat een heuse staatsbegrafenis in Brussel. Uit verslagen in de pers weten we precies hoe de koninklijke familie en alle hoogwaardigheidsbekleders deze begrafenis bijwoonden en luister bijzetten. De belangstelling was massaal en de politie moest tussenbeide komen om de kijklustigen in bedwang te houden.

Geen wonder dat al begin 1904 een biografie over hem verscheen onder de titel *Une vie bien remplie. Le duc d'Ursel*. Deze publicatie van 87 pagina's verscheen anoniem in Brussel bij de Presses de A. Lesigne. Zowat acht jaar later verscheen bij Casterman in Doornik en

Parijs een tweede, uitgebreidere biografie van 367 pagina's onder de titel *Le duc d'Ursel*, van de hand van baron du Sart de Bouland. Wat onze twee exemplaren zo bijzonder maakt, is dat ze fraai zijn ingebonden en dat Antonine de Mun, de hertogin-weduwe, ze eigenhandig opdroeg aan de boekbinder. Een bijgevoegde brief van haar onderstreept de vriendschapsband tussen de hertog en de boekbinder.

Joseph d'Ursel startte zijn carrière in 1870 als diplomaat in Rome en Parijs. Hij trouwde in 1872 met zijn achternicht Antonine de Mun (1849–1931). Toen zijn vader Léon overleed in 1878 werd hij de zesde hertog. Daarop verliet hij de diplomatie en richtte zich op de binnenlandse politiek. Eerst

volgde hij zijn vader op als burgemeester van Hingene en als Antwerps provincieraadslid. In 1885 werd hij benoemd tot gouverneur van Henegouwen, voor een vierjarige ambtstermijn. Hij werd er geconfronteerd met een stakingsgolf. Nadien werd hij senator en in 1899 werd hij verkozen tot voorzitter ervan, een functie die hij tot aan zijn dood zou bekleden. Joseph is ook de man die in Hingene werken liet uitvoeren die ook nu nog beeldbepalend zijn voor het dorp. Zo werd het park uitgebreid in het oosten en kreeg de omgeving van het paviljoen De Notelaer een nieuwe aanleg. En er verrezen nieuwe gebouwen: het schildersatelier van Antonine, de kapel van Sint-Benedictus, de nieuwe Sint-Stefanuskerk en de aanpalende familiegrafkelder, waarin hij de eerste was om bijgezet te worden.

Dit is het geraamte van de naakte feiten. De twee biografieën kleden dit aan in de zeer bloemrijke taal van die dagen. De baron Raoul du Sart de Bouland (1857–1915) was van 1893 tot 1908 gouverneur van Henegouwen. Doordat hij voordien secretaris was geweest van Joseph, kon hij uit eigen ervaring schrijven over de sociale bewogenheid van de hertog. Zijn kleindochter Hedwige schrijft in haar memoires dat deze opvolger van haar grootvader hem in deze biografie overstelpt met loftuitingen.

De boekbanden

Beide boekbanden zijn gemaakt van fijn geitenleer, wat marokijn wordt genoemd. De muiskrijze band van de eerste biografie is gesigneerd De Samblanx & J. Weckesser. Het betreft Charles De Samblanx (1855–1943) die toen internationaal befaamd was als boekbinder. Hij had zijn atelier in de Hertogstraat in Brussel. Zijn zakenpartner (tot 1909) Jacques Weckesser (1860–1923) was gespecialiseerd in het vergulden. En daarvan zien we op deze band (platten en rug) fraaie staaltjes. De paarse viooltjes in de hoeken staan voor rouw en trouw. De palmtak is een symbool van wederopstanding. De rood marokijnne tweede boekband is eveneens van de hand van De Samblanx. Opmerkelijk is dat ook de binnenkant van de platten overvloedig is versierd: op het groen marokijn zien we alweer paarse viooltjes en verguld lijstwerk.

De opdrachten en de brief van Antonine

De opdracht die Antonine op 26 januari 1904 neerschrijft en signeert in de eerste biografie luidt: ‘Ter herinnering aan diegene die zich uw trouwe vriend noemde.’ In de tweede biografie signeert Antonine in november 1913 de volgende opdracht: ‘Herinnering aan diegene die zeer trouw van u hield; aan de heer Desemblanx.’

Het veilinghuis voegde een brief van Antonine toe aan de eerste biografie, maar het lijkt er eerder op dat hij hoort bij de tweede biografie. De brief is gedateerd

17 december 1913 en gericht aan De Samblanx. Ze bedankt hem voor de prachtige band van haar boek en voor de charmante schenking ervan. En ze vervolgt: ‘Ik herken zoals altijd diegene wiens trouwe hart niet is veranderd. Ik zal je binnenkort opnieuw met levendige stem mijn hartelijke erkentelijkheid uitdrukken.’ Het lijkt er dus op dat Antonine aanvankelijk gewoon genaaide exemplaren van de biografieën schonk aan De Semblanx. Die bond ze dan uit eigen beweging in als staaltjes van zijn kunnen. Uit de brief blijkt dat hij het ingebonden exemplaar terugschonk aan Antonine. Hoe deze exemplaren in het veilingcircuit zijn terechtgekomen is niet bekend.

We tasten voorlopig ook in het duister over hoe de vriendschap tussen hertog en boekbinder tot stand kwam. Van De Samblanx is bekend dat hij ook oude boekbanden restaureerde en dat hij als onderlegd bibliofiel voor een internationaal clientèle aankocht op belangrijke veilingen. Moeten we in deze nevenactiviteiten de vriendschap situeren? In hoeverre Joseph leed aan bibliofilie weten we niet. Het huidige boekenbestand van de hertogelijke bibliotheek in Hingene bevat weinig of geen aanknopingspunten daarvoor. Hoe dan ook, de twee boeken zijn een mooie aanwinst voor de collectie van het kasteel, die steeds verder groeit door aankoop of schenking. ■

MARCEL DE COCK

‘Je leeft niet alleen voor jezelf’

De kinderen van Léon, vijfde hertog d'Ursel, die achtereenvolgens trouwde met de zussen Sophie en Henriëtte d'Harcourt: Juliette, Sophie, Magdelaine met Marguërite, Henri, Carola en Joseph (ca. 1864)

In dit Magazine wordt Baudouin d'Ursel regelmatig voorgesteld als de historicus van de familie.

Terecht, want onlangs publiceerde hij opnieuw een indrukwekkende studie over de d'Ursels die leefden tussen 1850 en 1950. Hoog tijd voor een gesprek om hem én zijn onderzoek wat beter te leren kennen.

‘Ik ben geboren op 7 december 1940 als vierde van vijf kinderen. Tijdens de oorlog werd mijn vader Gérard d'Ursel (1907–1945) wegens verzetsdaden veroordeeld tot vier jaar dwangarbeid. Hij heeft de ellende en de ontberingen helaas niet overleefd. Samen met mijn zus Colette en mijn broers Wolfgang, Christian en Evrard heb ik mijn jeugd doorgebracht in het Naamse dorpje Villers-lez-Heest bij onze grootouders, de baron en barones de Pitteurs de Budingen. Na het overlijden van mijn moeder Anne-Marie de Pitteurs (1908–1964) zijn we verhuisd naar het kasteel van Le Bercuit in Waals-Brabant. We bleven er vier jaar, tot mijn oudste broer in 1968 trouwde. Ik ging naar de

humaniora aan het Collège Notre-Dame de la Paix in Namen en studeerde letteren en wijsbegeerte in dezelfde stad. In Leuven behaalde ik een doctoraat in de rechten en vervolgens heb ik een tijd als advocaat gewerkt.’

De familie d'Ursel telt enkele honderden leden die allemaal afstammen van Charles-Joseph, vierde hertog d'Ursel (1777–1860). De oudste zoon van de hoofdtak draagt de titel van hertog, alle andere kinderen worden graaf of gravin. ‘Onze stamboom is erg uitgebreid. Er zijn acht takken die in feite teruggaan op drie hoofdtakken: die van hertog Léon (Hingene), graaf Ludovic (Oostkamp) en

Antonine de Mun, echtgenote van Joseph, zesde hertog d'Ursel, met haar nicht Caroline d'Ursel en mogelijk diens echtgenoot Henri de Virieu, haar dochter Pauline, een onbekende dame, haar zonen Wolfgang en Robert, haar dochter Henriëtte d'Ursel en haar schoonmoeder Henriëtte d'Harcourt (ca. 1900)

Graaf Baudouin d'Ursel

graaf Auguste (Durbuy). Ik behoor tot de tak van Léon, de vijfde hertog (1805–1878). Hij was mijn betovergrootvader. Na mijn overgrootvader Joseph, zesde hertog (1848–1903), volgde mijn grootvader Wolfgang (1882–1914). Hij was de jongere broer van Robert, zevende hertog (1873–1955). Mijn vader Gérard was bijgevolg de neef van Henri, achtste hertog (1900–1974) en ik ben de achterneef van Antonin, negende hertog (1925–1989). Voor Stéphane, de tiende en huidige hertog (*1971), ben ik dus *'un oncle à la mode de Bretagne'*, zoals ze dat in het ancien régime zeiden.'

Iemand die moeiteloos door een stamboom navigeert en woorden van voor de Franse Revolutie gebruikt, die moet wel een passie voor geschiedenis hebben. 'Mijn liefde voor het verleden dateert van lang geleden. Op een dag snuisterde mijn broer Evrard, die veel nieuwsgieriger is dan ik, in een kist op de zolder van het kasteel van Villers-lez-Heest. Hij vond er een boek getiteld *Notes et documents concernant la famille d'Ursel*, in 1914 geschreven door mijn eerbiedwaardige oudoom Hippolyte. Mijn broer is een voortreffelijk tekenaar en begon de wapenschilden na te tekenen. Ik, van mijn kant, was eerder geïnteresseerd in de inhoud. Ik wilde

meer weten over onze familiegeschiedenis en heb alle gedrukte teksten gelezen die ik kon vinden. Op een dag heb ik beslist om me te verdiepen in het familiearchief, dat enkele jaren eerder – in 1953 – in het Algemeen Rijksarchief in Brussel was ondergebracht. Er bestond in die tijd nog geen inventaris, maar enkel een grote fichebak waaruit ik alles heb gehaald dat me kon interesseren.'

'Ik heb toen vastgesteld dat er niets klopte van wat Hippolyte had geschreven over de eerste generaties van onze familie. Het intrigeerde mij en het was het begin van minstens twintig jaar van onderzoek in Brussel, Antwerpen en andere plaatsen. In het begin schreef ik fiches, daarna kon ik fotokopiëren en – veel later – kreeg ik hulp van een computer. In 2004 is alles uitgemond in de publicatie van twee volumes met de biografieën van mijn voorouders uit de 15de tot de 19de eeuw. Ik stopte toen in 1860, bij het overlijden van onze gezamenlijke voorouder Charles-Joseph, omdat de documentatie ontbrak om de meer recente generaties te bestuderen.'

Rond die tijd kreeg het kasteel van Hingene een nieuw leven onder de vleugels van de provincie Antwerpen. Al in het allereerste

Kasteel d'Ursel Magazine – dat verscheen op 1 februari 2005 – stond er een kort artikel over de twee boeken die Baudouin toen net had gepubliceerd. Later dat jaar diende zijn werk als basis voor de tentoonstelling *Tussen salon en strijdtoneel. De militaire carrières van de hertogen d'Ursel*. In 2016 sprak hij op onze studiedag over 800 jaar familiearchief d'Ursel. Doorheen de jaren werd het een constante: Baudouin was altijd bereid om te helpen. Hij schreef teksten of droeg bij tot publicaties over de oude kerk van Hingene, het paviljoen De Notelaer en het hôtel d'Ursel, de verdwenen stadsresidentie van de familie.

Voor de tentoonstellingen *Zomers in Hingene* (2012) en *Vrouwen met stijl* (2013) was de graaf een van de belangrijkste bruikleengevers van portretten, archivalia en andere familiestukken. Telkens zei hij al lachend dat we zijn huis weer eens vakkundig geplunderd hadden. Ook voor dit Magazine kunnen we altijd bij hem terecht voor achtergrondinformatie en een beleefde terechtwijzing als we in een eerste versie een iets te enthousiaste historische veronderstelling hebben gemaakt. 'U weet beter dan wie ook dat ik mijn kennis en mijn verzameling niet voor mezelf heb gehouden,' zegt hij daarover. 'Ik ben

Jacqueline de Néverlée, weduwe van Wolfgang d'Ursel, met haar kinderen Nicole, Élie, Gérard en Simone (ca. 1920) Deze foto werd op dezelfde dag gemaakt als die op de cover van dit Magazine

er diep van overtuigd dat je niet alleen voor jezelf leeft.'

Intussen vulde Baudouin bij hem thuis een klein archiefdepot. 'In 1972, na de verkoop van Hingene, verzamelden graaf Jean d'Ursel en ik al de documenten die in het kasteel waren achtergebleven. Een deel werd opgeslagen bij Jean en een ander bij mij thuis. Na zijn overlijden heb ik alles bij elkaar gebracht en geklasseerd. Ook andere familieleden bezorgden me brieven die ze terugvonden in kisten en op zolders. Samen zijn het ongeveer 150 dozen. Ik heb die overvloedige correspondentie, verschillende dagboeken en memoires geanalyseerd. Het waren opnieuw duizenden pagina's waar ik de meest informatieve en interessante passages uit moest halen.'

Het werd een werk van lange adem, maar vijftien jaar na de eerste twee volumes verschijnt nu het vervolg: de geschiedenis van de d'Ursels die leefden tussen 1850 en 1950. 'Nog dichterbij komen, zou indiscreet zijn. Ik laat aan de toekomstige generaties de eer om hun eigen geschiedenis te schrijven, als ze het nog de moeite waard zouden vinden. De ruggengraat van mijn nieuwe boek wordt gevormd door drie vrouwen: mijn betovergrootmoeder Henriette d'Harcourt (1828-1904), weduwe van hertog Léon, mijn overgrootmoeder Antonine de Mun

(1849-1931), weduwe van hertog Joseph, en mijn grootmoeder Jacqueline de Néverlée (1884-1971), weduwe van graaf Wolfgang. Het zijn drie dames met grote verdienste, die na het overlijden van hun echtgenoten elk gedurende een dertigtal jaar het familiale universum hebben gedomineerd.'

De vrouwen spelen een centrale rol, maar een van de belangrijkste mannelijke personages is zonder twijfel Joseph, zesde hertog d'Ursel. 'Van al mijn voorouders inspireert hij me het meest. Hij was een geestige man, diplomaat, gouverneur en senator die zijn te korte carrière eindigde als voorzitter van de Senaat, protocollair de tweede burger van het land. Hij liet zich vooral opmerken door zijn aandacht voor de sociale kwesties van de late 19de eeuw. De baron du Sart de Bouland heeft een uitgebreide biografie over hem geschreven, maar ik heb ook veel aandacht besteed aan zijn familieleven.'

Tientallen d'Ursels passeren de revue. 'Ik denk bijvoorbeeld aan Charles, diplomaat, gouverneur en eigenaar van het kasteel van Oostkamp, of zijn broer Hippolyte, auteur van de *Notes et Documents*, politicus in de Kamer en pionier in Congo, waar hij de cacaoplantage Urselia heeft gesticht. Ook de vele gravinnen d'Ursel komen aan bod. De dames zowel als de heren waren fervente katholieken, steunden een aanzienlijk aantal goede werken en toonden zich vurige Belgische patriotten. Ze konden dat bewijzen tijdens de Grote Oorlog, waaraan iedereen deelnam die ertoe in staat was en waarbij twee onder hen, mijn grootvader Wolfgang en zijn neef Edouard, het leven lieten. Ook tijdens de Tweede Wereldoorlog stonden hun nakomelingen paraat en overleefden mijn vader Gérard, gestorven in gevangenschap, en Jacques d'Ursel, neergeschoten boven het Kanaal, het niet.' We waren van plan om het nieuwe boek voor te stellen op een feestelijke avond in het kasteel. De omstandigheden hebben er anders over beslist, maar toch de vraag: hoe voelt het voor u om naar Hingene te komen? 'Ik ken het kasteel nog uit de tijd dat het min of meer bewoond

was. U kan zich voorstellen dat het voor mij altijd een beetje nostalgie is. Zeker omdat ik duizenden brieven gelezen heb die er geschreven zijn en een klein idee heb van hoe het leven eraan toeging, wat er vroeger allemaal gebeurd is. Maar anderzijds betreur ik het ook dat onze familie het landgoed niet heeft kunnen behouden. Als ik andere kastelen bezoek, vooral in Groot-Brittannië, vraag ik me altijd af hoe ze dat patrimonium intact hebben weten te behouden doorheen de eeuwen. In België zijn er helaas geen, of heel weinig, voorbeelden van.'

'Mijn voorouders vormden lange tijd een erg hechte familie die verzamelen blieden in de oude stadsresidentie op de Brusselse Houtmarkt. Maar in twee of drie generaties heeft de familie zich erg uitgebreid. Dat heeft, samen met de verkoop en de sloop van het hôtel d'Ursel in 1960, gezorgd voor "de vergetelheid van deze verzonken wereld die we achter ons laten", zoals Jean d'Ormesson het ergens schrijft in *Au plaisir de Dieu*. Het is mijn bedoeling om die vergeten wereld een klein beetje te doen herleven, besluit graaf Baudouin. ■

KOEN DE VLIEGER-DE WILDE
Kasteel d'Ursel

Portraits de famille, Les d'Ursel (1850-1950) van Baudouin d'Ursel kost 80 euro (plus verzendkosten). Je kan het bestellen via de uitgever, het Office Généalogique et Héraldique de Belgique (aroghb@gmail.com).

Roeland Hendrixx

Wandelen in het park

Open van zonsopgang tot zonsondergang

Via de monumentale poorten betreed je een oase van rust. Kom picknicken met zicht op het kasteel of speel op de uitgestrekte grasvelden. Wandelpaden leiden je langs waterpartijen en door oude dreven en met wat geluk zie je onderweg een eekhoorn, een roofvogel of een ree.

Wandelroutes Kwik Bornem

Van zaterdag 8 mei tot zondag 30 mei 2021

Ter vervanging van de wandeltocht *Ring Klein-Brabant*, die normaal gepland was op 30 mei biedt Wandelclub Kwik uit Bornem drie routes aan die je zelfstandig kan bewandelen. Er zijn bewegwijzerde routes van 4, 7 en 9 kilometer die onderling samengevoegd kunnen worden tot een langere lus van 11, 13, 16 of 20 kilometer. Het startpunt van de wandelingen bevindt zich aan de ingang van het kasteel.

Info
www.wandelclubkwik.be
 of 0479 423 822 (Edward De Bruyn)

Kunstwerk *Les gouttes d'Ursel* van Will Beckers

Van 24 mei tot eind oktober 2021

Lees meer op pagina 4 en 5.

Info
www.kasteeldursel.be

Concert met Roeland Hendrixx

Zondag 6 juni 2021
 van 11 tot 12.30 uur · 18 | 10 euro

Het Roeland Hendrixx Ensemble verenigt drie topmuzikanten en serveert een bloemlezing van twee eeuwen kamermuziek waarin klarinet en altviool centraal staan. Deze twee protagonisten zijn nauw verwant aan elkaar. Warmte, melancholie en mysterie vormen de wezenskenmerken van beide instrumenten. Het is dan ook verrassend dat de klank van dit unieke duo slechts in een paar meesterwerken vereeuwigd is.

Tijdens dit concert krijg je drie parels gepresenteerd: het *Kegelstatt Trio* van Mozart, *8 Stücke* van Bruch en *Trio in A Major Op. 264* van Reinecke.

Roeland Hendrixx (klarinet) en Sander Geerts (altviool) worden begeleid door niemand minder dan Liebrecht Vanbeckevoort aan de piano.

Info en reservatie
 CC Ter Dilft | 03 890 69 30 | www.terdilft.be

Hoogtij op smaak: fietslussen om van te smullen

Van 20 juni tot en met 19 september 2021

Hoogtij 2021 zal net zoals vorig jaar een hele zomer lang lopen. Via een route met een aantal mooie fietslussen kan je de Scheldevallei en haar vele troeven op eigen houtje komen ontdekken. Onderweg bieden lokale handelaars een fijne picknick aan. De mooiste picknickplekken langs de Schelde, Durme en Rupel, waaronder die in het kasteeldomein, zijn aangeduid.

Info
www.hoogtijscheldevallei.be

Muzikale vertelling *De H van Humboldt*

Zaterdag 3 juli 2021 om 15 uur
 5 euro · voor iedereen vanaf 9 jaar
 Lees meer op pagina 6 en 7.

Info en reservatie
 CC Ter Dilft | 03 890 69 30 | www.terdilft.be

Ontdekkingstocht door het park *De H van Humboldt*

Van 3 juli tot 26 september 2021
 gratis · voor iedereen vanaf 9 jaar
 Lees meer op pagina 6 en 7.

Info
www.kasteeldursel.be

Zomerbibliotheek

Van 3 juli tot 25 augustus 2021
 telkens op woensdag, zaterdag en zondag van 11 tot 18 uur (gesloten bij slecht weer) gratis

Tijdens de zomermaanden breekt de Bornemse bibliotheek uit met twee parkbibs in openlucht. De ene vind je in het kasteeldomein, de andere in de tuin van de Sint-Bernardusabdij in Bornem. Kom snuisteren tussen de boeken, installeer je in een strandstoel en kom in alle rust lezen in de schaduw van deze prachtige gebouwen. Hou zeker ook de website en Facebookpagina van de bibliotheek in de gaten, want er zullen regelmatig ook kleinere activiteiten zoals voorleesnamiddagen plaatsvinden op beide locaties.

Info
www.bornem.bibliotheek.be

Foto's: © Joris Ceuppens

Winter ... in de lente

Net na het verschijnen van het vorige Magazine veranderde het park in een winterwonderland. Het is een beetje raar om sneeuwfoto's te publiceren op de achterzijde van een zomernummer, maar omdat ze zo mooi zijn en iedereen er toen zo van genoten heeft, doen we het toch. *Of Sometimes it snows in April* zoals Prince het ooit zo mooi zong.

